

En dag for de store sammenhengene

Taler

Jonas Gahr Støre

Dato

1 mai 2007

Sted

Folkets Hus, Oslo

1 Kjære venner,

5 Gratulerer med dagen! Den har allerede vart en stund - fra tidlig morgen med taler og markeringer og samlinger og tog. 1. mai er en festdag og en verdidag - det er en dag for de store sammenhengene.

Mellom akkurat nå og de lange linjene i historien - inspirert av tidligere mot, overbevisning og vilje til kamp og forandring.

10 Mellom vi og de andre - ansvaret for hverandre - solidaritetens budskap, evnen til å se vår egen situasjon i forhold til andres.

Mellom det hjemlige og verden der ute - solidaritet som strekker seg over grensene.

15

Og dermed mellom innenrikspolitikken og utenrikspolitikken. Det er knapt noe skille lenger. For "langt borte" finnes egentlig ikke lenger, så mye er bare ett tastetrykk unna, så mye kan nå oss med røtter langt fra Norge, langt fra Oslo, langt fra bydelen, gata eller oppgangen. 1. mai er dagen for å minne oss om det.

20

Så vil jeg rette en spesiell takk til Oslo Arbeiderparti for invitasjonen til å tale i Folkets Hus. Det er noe spesielt å få tale 1. mai i min egen by, det fargerike og mangfoldige Oslo, byen som til høsten skal få nytt byråd, hovedstaden der rådhuset er byens flotteste bygg, rådhuset der Nina Backe og Rune Gerhardsen skal bytte kontorer hvis de gjør jobben og alle vi andre gjør jobben med dem. Og
25 det skal vi!

Ingen dag er bedre enn 1.mai til å forplikte oss til å stå på de neste månedene for å sørge for at landets hovedstad får nytt styre. For Oslo kan gjøre det bedre.

Hvorfor kan ikke Oslo være blant det store flertallet av landets kommuner som innfrir barnehageløftet? Jeg har en venn som fikk en "attpåklatt" for et par år siden, nesten 20 år etter han sist fikk barn. Mye hadde forandret seg siden sist, sa
35 han. Men noe var som før - det fantes ikke barnehageplass. Og det var akkurat like vanskelig og frustrerende å få hverdagen til å henge sammen nå som da.

Hvorfor kan ikke Oslo bli byen som sikrer gode og rimelige boliger til de som trenger det? Hvorfor kan vi ikke fylle vann i de få bassengene vi har og åpne
40 fritidsklubber? Hvorfor kan vi ikke vise folk som bor her og bekymrer seg for klimaendringene at også Oslo vil ta sin del av ansvaret?

Svaret er at det handler om politisk vilje, intet mindre. Denne kommunen har manglet den politiske viljen. Det skal vi gjøre noe med - og vi har 132 dager igjen
45 til å gjøre den jobben.

Et av de sterkeste inntrykkene jeg har fra tiden som utenriksminister, er båndene mellom det vi vil hjemme og det vi kan være med på å få til der ute - sammenhengen mellom utenriks- og innenrikspolitikk. Ja, betydningen av disse
50 sammenhengene og viktigheten av at vi tar dem på alvor slik at politikk ute og hjemme henger sammen. Dette er for meg en av de bærende verdiene i sosialdemokratiet.

Eksemplene er så mange:

55 ILO anslår at 2,5 million kvinner og barn hvert eneste år blir ofre for menneskehandel. Nå har Arbeiderpartiet vedtatt forbud mot kjøp av sex. Den loven har Regjeringen startet arbeidet med. Men skal vi gjøre noe med sexkjøp og menneskehandel, går det en ubrutt rekke av utfordringer fra det norske
60 gatehjørnet til en hjemplass et sted langt der ute i verden.

En av fire torsk som tas opp i Barentshavet er resultat av tjuvfiske. Skal vi ta knekken på det ulovlige fisket, må vi ha fokus på de store fiskebankene i nord, samarbeidet med Russland, via trålere og transportskip helt til de europeiske
65 havnene.

90 % av heroinen som finnes på norske gater kommer fra Afghanistan. Skal vi få satt en stopper for trafikken må vi lykkes med å skape fred, sikkerhet, utvikling

70 og et alternativt livsgrunnlag for den afghanske bonden.

Og ikke noe forhold viser sammenhengene bedre enn klima. Alle utslipp av klimagasser, fra hver enkelt bil til hvert enkelt kullkraftverk til hver eneste industripipe - fra alle hjørner av verden - alt dette bidrar til nøyaktig det samme
75 problemet.

Det er vanskelig å forstå alvoret vi står ovenfor. Hva betyr det egentlig at de 20 varmeste årene som noen gang er målt, har vært de siste 25 årene? Hva betyr det at forskerne tror at oppvarmingen bare vil fortsette?

80

Det betyr at vi må regne med villere, våtere og varmere vær i Norge. Lofottorsken kan forsvinne. Breene smelter. Ikke siden 1940-tallet har det blitt målt større tilbakegang av brefrontene i Norge enn i 2006. Vi kan ikke late som om klimaendringene ikke vil påvirke oss. De er her allerede. Vi må både møte
85 endringene - og vi må bekjempe dem.

Igjen er det de fattigste landene som rammes hardest - de som selv har minst skyld. Dersom Himalayabreene smelter, vil det først bli år med flom - deretter evighet med tørke. Prøv og forestill dere hvilke konsekvenser det vil ha for de
90 millionene av menneskene som bor der. Ta Bangladesh som er fanget mellom flom fra fjellene og springflo fra havene.

Hvis vi ikke tar innover oss alvoret - og handler - svikter vi ikke bare de som rammes, vårt eget livsgrunnlag og fremtidige generasjoner. Vi svikter vår egen
95 evne som bevegelse til å ta tak i de store utfordringene i vår tid. Det som har vært sosialdemokratiets varemerke.

To ganger i vår har jeg hørt Al Gore holde det samme foredraget om "den ubehagelige sannheten". Han får frem alvoret. Men han får også frem håpet. Vi
100 kan gjøre noe med det. Og det var også det viktigste budskapet Jens hadde på landsmøtet til Arbeiderpartiet for halvannen uke siden.

Fordi vi tror på at politikk kan forandre verden. Fordi vi har sett det skje og vi vet at det kan skje igjen.

105

Derfor har vi nå satt oss tre ambisiøse og konkrete klimamål:

110 Fram til 2012 skal vi skjerpe Norges Kyotoforpliktelser med 10 %. Det betyr at vi ikke skal nøye oss med å øke utslippene med 1 % som vi har rett til etter Kyoto-avtalen, vi skal kutte dem med 10. Det er riktig og det klokt. For jo mer vi kan gjøre fort, jo bedre er det.

115 Fram til 2020 skal vi kutte utslippene av klimagasser med 30 %. Det er også ambisiøst, og nettopp derfor må vi komme i gang nå.

Og innen 2050 skal vi ta ansvar for å redusere utslippene av klimagasser tilsvarende ett hundre prosent av våre egne utslipp. Vi skal bli såkalt karbonnøytrale. Det betyr kraftige reduksjoner i norske utslipp. Og de som 120 måtte være igjen skal vi kompensere gjennom minst tilsvarende kutt i andre land. Husk at det er den totale effekten som teller.

Jeg er stolt over å tilhøre det partiet og den regjering som sørger for at Norge er 125 det første land i verden som påtar seg en slik konkret forpliktelse. Nå er kursen satt. Dette bør Norge kunne samle seg om.

Vi skal klare det, både gjennom å redusere her hjemme og ute. Ikke det ene, uten det andre. I Kina bygges det et kullkraftverk i uka. Uten rensing. Det kommer 20 000 nye biler på kinesiske veier hver dag! Og Kina vil i løpet av få måneder gå 130 forbi USA på listen over de land som slipper ut aller mest CO2.

Dersom vi - samtidig som vi reduserer utslipp her hjemme - også bidrar til reduksjon i Kina og Indonesia og andre land - da gir vi et større bidrag til den globale kampen mot klimaendringer enn om vi bare skulle vært opptatt av 135 reduksjoner her hjemme. Ikke det ene uten det andre.

I forrige uke var det NATO-møte i Oslo. Ja, la meg beklage, jeg tar ansvaret for de av dere som måtte gå omveier fordi verden er blitt så sprø at vi må bruke millioner på gjerder og politi, for å ta vare på noen titalls ministere.

140 Men det jeg ville dvele ved, er dette: Statsministeren hadde fire møter med gjester utenfra i forrige uke: Tre av dem var med mennesker vi forbinder med diskusjon om sikkerhetspolitikk; utenriksministrene fra USA og Russland og NATOs generalsekretær. Men han brukte også mye tid på Indonesias 145 miljøvernminister, om klimasamarbeid mellom Norge og Indonesia, om hvilke mål vi kan sette oss og om hva som skal til for å nå dem.

Poenget er; dette er jo også sikkerhetspolitikk, sikkerhetspolitikk av første klasse.

150 Vi har satset spesielt på å bygge ut forholdet til Indonesia, landet med den største muslimske befolkningen, et demokrati i utvikling og med store muligheter for utvidet samarbeid - kanskje særlig på miljø og klima.

Og her i Oslo AP følger vi opp. Oslo skal bli klimaby. Målet er satt om å
155 redusere utslippene med 50 % innen 2030. Kan vi tydeligere vise sammenhengene mellom utenrikspolitikk og innenrikspolitikk?

Min oppfordring til dere er å ta opp internasjonale spørsmål i full bredde når dere går til valgkamp i ukene som kommer. Og bli særlig opprørt når dere hører
160 at dette er lokalvalgkamp, og at det ikke handler om utenrikspolitikk. For det er så grunnleggende feil.

Som en dame sa til meg da jeg var med Holmlia AP på husbesøk for et par uker siden; "når det er flom i Somalia går bølgene helt til Holmlia".

165 De første til å avvise slike sammenhenger er Frp. Og de skal vi møte støtt og stadig fremover - og det skal vi glede oss til - og ruste oss for - ikke minst når det gjelder klima.

170 Utgangspunktet er lovende: Carl I Hagen sier at Jens har stjålet FrPs klimapolitikk! Men når var det mulig å stjele fra et konkursbo?

I 20 år har Frp ikke gjort noe annet enn å reise tvil om klimaproblemene overhodet er et problem. I et intervju med Adresseavisa, i dagene etter at Norge
175 undertegnet Kyoto-avtalen i 1997, sa Carl I Hagen:

"Vi har ingen sans for dette hysteriet omkring utslipp av CO₂". Carl I Hagen og FrP har siden da snakket om klimaproblemene som skremselspropaganda. Og partiet sto alene som det eneste partiet og stemte mot at Norge sluttet seg til
180 Kyotoforpliktelsene i 2003.

"Hele avtalen er tuftet på et syltynt vitenskapelig grunnlag av spådommer og synsere", sa Øyvind Korsberg i 2001.

185 "At klimaet forandrer seg er naturens gang. Her er det mange som lever godt av

å dra opp et hysteri," sa Ulf Erik Knudsen til Drammens Tidende i februar i år.

190 Nå er FrP kjent for å snu kappen etter vinden. Om de nå har ombestemt seg, så er faktisk det bare bra og vi skal ønske det velkommen. Men jeg vet ikke hvor dypt det stikker. Jeg så Carl I Hagen på TV i forrige uke vri seg unna gang på gang om dette egentlig er et problem. Det er ikke klokt å satse på et lederskap som ikke tror på det de selv sier.

195 Nei, her trengs det mer enn på noe annet område politisk handlekraft og mot til å gå nye veier. For her blir spørsmålet om vi kan omsette solidaritet og fellesskapsløsninger i praksis, fra kommunen til verden.

200 Vi må bli enige om målet, en ny avtale etter Kyoto som trekker flere med.

Vi må bli enige om byrdefordeling - vi som har sluppet ut mest gjennom et par hundre år må bidra mer, vi kan ikke si til landene som bekjemper fattigdom med utvikling at nå er atomsfæren fylt opp, beklager, det er ikke mer plass til dere.

205 Det er kjente tema - det handler om fordelingspolitikk, denne gangen for verden.

Venner,

210 Med tre enkle ord - Alle skal med - oppsummerer årets 1. mai - parole på en treffende måte den grunnleggende solidaritetsvisjonen i sosialdemokratiet. Visjonen som handler om at alle skal trekkes med, at alle skal gis mulighet til å ta evner og interesser i bruk og at alle trengs.

215 Ideen om at vi tilhører et fellesskap - der vi tar felles ansvar og der jeg vet at noen stiller opp for meg når det trengs. At vi er med på noe større - denne enkle setningen - at ingen får det dårligere ved at alle får det bedre - og at vi har et felles ansvar for å trekke samfunnet i den retningen - hjemme og i den store verden.

220 Visjonen er god - den er ikke bare godt formulert - men den har vist seg å legge grunnlaget for oppskriften til et av de beste velferdssamfunn verden har sett.

Vår visjon har alltid møtt motstand - spesielt fra høyresiden i norsk politikk. For 10-15 år siden hørte vi fra den kanten - ute og hjemme - at den

sosialdemokratiske modellen ville bukke under i den nye globale økonomien. Staten var for stor. Skattene var for høye. Fagforeningene var for sterke. Det var for vanskelig å si opp folk. Omstillingene gikk for sakte. Vi manglet enere.

230 Partiformann Siv Jensen sa for 7 år siden at hun ikke trodde at det går an å utjevne forskjeller. "Det har man prøvd, uten å få det til", la hun til.

Men det er jo grunnleggende feil. Vi har fått det til, vi har jevnet ut forskjeller, vi gjør det hele tiden, det er en bærebjelke i sosialdemokratisk politikk, ikke minst
235 for å sikre at alle skal ha like muligheter for seg og sine - til utdanning, helse, arbeid og det gode liv.

Og merk dere, noe har skjedd; i dag hører vi ikke så mye til de som for noen år siden mente det ville gå til skogen med den nordiske samfunnsmodellen. For
240 verden ser at det er mest omstilling nettopp her.

At det er her ledigheten er lavest. At det er her det settes rekorder i nyetableringer. At det er her er utdanningsnivået høyt, ikke bare med utvalgte enere, men i bredden. At det er her fagbevegelsen er med på å ta ansvaret for
245 omstillinger og samfunnsløft nettopp fordi de er sterke og representative. At her får folk muligheter til å lykkes, men for de som strever skal det også finnes et svar. Med andre ord: Utjevning og omfordeling virker!

Rune sa dette veldig godt til landsmøtet i Arbeiderpartiet - og jeg vil sitere ham:
250 "Høyresiden mener de er moderne. Galt. Velferdssamfunnet er moderne. Offentlig sektor er moderne. Vi hadde eldreomsorg på anbud i flere hundre år. Vi kalte det legd, og var stolte og glade da vi ble kvitt det. Vi hadde privatskoler i 1000 år før vi fikk en eneste offentlig skole. Det var først da det ble sving på utdanningen!"

255 Det finnes mange måter å oppsummere denne tilnærmingen til samfunn og politikk. Alle skal med er en av de enkleste og beste. Og la oss bruke den når vi går mot valg, fordi vi vet at de vi skal vinne mot har en annen ide - og vi skal ta den på alvor.

260 Fremskrittsparti som ikke gjør noen hemmelighet av at de er et liberalistisk parti. Den ærligheten skal de ha honnør for. Den første setningen i deres partiprogram slår fast det. De ønsker en helt annen modell enn oss.

FrPs modell er egentlig ganske enkel. Privatisering, stykkprisfinansiering og liberalisering. Vi ser sporene her i Oslo. I FrPs program står det for eksempel svart på hvitt: "Det er ikke en prioritert offentlig oppgave å drive barnehager." Derfor foreslår de å samle all støtte til barnehager i barnetrygden. Ingen støtte til
 270 den barnehagen som gjør det mulig å holde lav pris og høy kvalitet - men penger rett i lomma til hver enkelt, en sjekk som du kan bruke som du vil.

Det kan høres så flott ut. Medaljens bakside er imidlertid at foreldre må betale 10 000 kroner i måneden for en barnehageplass - det er FrPs barnehageregning
 275 til småbarnsforeldre.

Valgfrihet kaller de det. Men valgfrihet for hvem? Ikke for de familiene som allerede i dag sliter med å betale barnehageplassen. Ikke for de lavtlønte kvinnene som vil oppleve at det kortsiktig lønner seg å være hjemme i stedet for
 280 å stå i jobb.

Vi vet hvem denne såkalte valgfriheten kommer til å gå ut over. Det kommer til å gå utover de barna som trenger barnehage tilbudet aller mest. Jeg var på en
 285 runde i Groruddalen med Jan Bøhler her for noen måneder siden og så på det som gjøres av ildsjeler for å trekke innvandrerbarn og unge inn i språk, lek og fellesskap. Tilbud til barna parallelt med språktilbud til mødrene. Kulturtilbud etter skoletid. Bygge fellesskapsarena.

Mange bidrar. Idretten åpner dører. Frivillige organisasjoner som Røde Kors når
 290 fram til unge mennesker som ellers ville stått uten tilbud. Men alle disse kreftene må ha den offentlige viljen med på lag. Og den offentlige viljen sliter, med knappe ressurser og manglende prioriteringer. Det er dette vi må snu 10. september i år.

295 For vi vil noe annet. Vi vil ha barnehage til alle barn. Vi vil ha rimelige barnehageplasser til alle foreldre. Vi vil forsvare fellesskapsløsningene. For det er de som gir reelt valg for den enkelte. Det er de som gir reel frihet.

Trygve Bratteli sa i en av sine taler på begynnelsen av 70-tallet at; "Vi kan
 300 sprengte demninger når det trengs. Men best utfoldes kreftene når vår bevegelse er i posisjon som praktiske samfunnsbyggere, som samfunnsomformere i den praktiske virkelighet som omgir oss."

305 Stoltenberg-regjeringen er nå gått i gang med å gi landet en ny kurs. I
motsetning til forrige regjeringen bygger vi et samfunn der vi bruker de store
pengene på de store oppgavene og ikke på skattelette til de som har mest fra før.
Vi fikk et nytt flertall i 2005 fordi valget handlet om dette. Fellesskap sto mot
skattelette. Folk forsto hva dette handlet om. Det handlet dypest sett om verdier
310 og samfunnssyn. Det må det gjøre i september også.

I løpet av stortingsperioden kan vi bruke nesten 50 milliarder kroner mer til
fellesskapet fordi vi har satt en stopper for høyresidens skattelettepolitikk. Det
er et av de største og viktigste resultater av regjeringsskiftet.

315 Det har blant annet gitt oss muligheten til å sørge for at det ble kommunene
som ble våre to første statsbudsjett store vinnere. Det er der velferden skapes og
det er der mange av denne regjeringens viktigste løfter må følges opp og
gjennomføres lokalt. I løpet av to år har det blitt 24 milliarder mer til
320 kommunene.

For Oslo har det betydd 740 millioner mer. Det skal bli gode penger å ha når vi
skal innfri våre valgløfter når vi igjen kommer i posisjon.

325 Og kommunene merker det: Høyres ordfører Amund Enge i Etne kommune sa
det slik i fjor høst: "Jeg har vært med i politikken i 15 år. I år er første gang vi
slipper og kutte i budsjettet. Tidligere har vi alltid måttet legge ned en skole eller
gjøre andre upopulære grep. Årsaken er at staten har sluppet kvelertaket på
kommunene." Godt sagt.

330 Samtidig som vi styrker kommunene jobber vi for at alle skal ha en jobb å gå til.
Et av de viktigste kravene på 1. mai har alltid vært "Arbeid til alle". I dag har vi
rekordlav arbeidsledighet. Det har aldri vært flere sysselsatte i Norge. Ledigheten
har ikke vært lavere på nær 20 år. I dag er 80.000 flere i arbeid enn da
335 Stoltenberg-regjeringen tok over. Det skal vi være stolte over. Det er bra for
samfunnet. Det er bra for hver enkelt.

Men vi er ikke fornøyde for vi vet at det fortsatt er alt for mange som står helt
eller delvis utenfor. Vår oppgave er å sørge for at også disse medmenneskene får
340 et arbeid å gå til.

Det er noe galt med samfunnet hvis det ikke har plass til alle som kan og vil gjøre en innsats. For dette har historien vist oss: Arbeidsledighet er sløsing med menneskelige ressurser.

Derfor skal vi ha et mer inkluderende arbeidsliv. Der det er tilbud om opplæring og kompetanse og der eldre arbeidstakere ikke blir skjøvet ut. Vi vil ha et arbeidsliv der det er mulig å stå i jobb lenge. Det kan ikke være slik at de som ikke er 100 % friske må være 100 % utenfor. Alle trengs. Alle skal med.

Også de som har et navn som ikke klinger norsk. De skal ha en vei inn i arbeidsmarkedet - og de skal settes pris på. Og de som får jobb, de skal vite at det gjelder anstendige regler i arbeidsmarkedet også for dem - vi skal stå på for å bekjempe sosial dumping..

I denne kampen for arbeid til alle, et inkluderende, anstendig og likestilt arbeidsliv er fagbevegelsen vår allierte.

Siv Jensen sa forleden at Roar Flåthen ikke ivaretok interessene til medlemmer av LO som stemmer FrP. Og her er jeg faktisk enig med Siv Jensen. For når ble det LOs jobb? Jobben med å ivareta interessene til de som stemmer Frp, den får formannen ta ansvaret for selv.

Og da er det hun som har et dilemma. Jeg synes Roar Flåthen sa det treffende da han listet opp viktige mål for Frp som han ikke ser noen grunn til å presse på for: "Ingen av våre medlemmer har ringt meg for å kreve avvikling av sentrale lønnsoppgjør og tariffavtaler. Ingen av våre medlemmer har ringt meg for å kreve svekket stillingsvern og kutt i dagpengeordningen. Ingen har ringt for å kreve fjerning av fagforeningsfradraget".

For alt det har FrP programfestet. Det har FrP foreslått og stemt for gang på gang.

Kjære venner,

Samtidig som vi kjemper for rettigheter, mer solidaritet og at alle skal med her hjemme, må vi samtidig løfte blikket utenfor landets grenser. Martin Tranmøls ord er så riktige: "Vi må ha beina plantet i norsk jord, men ansiktet vendt utover".

På 1. mai skal vi også minnes alle dem som førte den kampen - alle dem som har gått bort - og dem i de eldre generasjonene, noen av dere er her i dag, som
385 fortsatt kan fortelle.

Og den beste måten å hedre dem på er å ta vare på også den arven og fortsette med å løfte fram dem som ingen frihet har. Det skal vi gjøre - som i kampen mot global fattigdom, som i kampen mot klimaendringene som kan skape ny nød
390 igjen hos de aller fattigste.

Og vi skal gjøre det for folkene i Midtøsten - der det store flertallet nå som før ønsker seg fred og utvikling, men så lite skjer. Norge kan ikke greie dette alene. Vi skal arbeide sammen med det internasjonale samfunn. I konflikten mellom
395 israelere og palestinere sier vi klart fra at vi er venn av Israel og vi er venn av Palestina. Vi vil at de skal kunne leve side om side som to stater, fri fra frykt, fri fra okkupasjon, vold og terror.

Ja, vi jobber sammen med andre, tett sammen med andre. Men det er også lov til
400 å tenke selv. Derfor besluttet Norge å normalisere våre politiske forbindelser med den palestinske regjeringen 17. mars. Tiden var inne for å komme palestinere i møte.

Palestinere har maktet å forsones bitre motsetninger. Vi skal være klar over hvor
405 mye det har kostet, hvor skjørt det er. På viktige områder har de kommet det internasjonale samfunnet i møte. Den nye regjeringen respekterer avtaler som PLO har inngått - som Oslo avtalen og den gjensidige anerkjennelsen mellom PLO og Israel og valget av politikk fremfor vold. Og husk alternativet - strider på kanten av borgerkrig.

410 Vi har ikke endret syn på Hamas, vi er dypt kritiske til deres charter. Men Hamas-regjeringen er historie. Nå er det en samlingsregjering med egen plattform. En regjering president Abbas stiller seg bak.

415 Skal det bli utsikt til fred i Midtøsten må konflikten mellom palestinere og israelere løses. Okkupasjonen og ulovlige bosettinger må opphøre. Muren må rives. Palestina må bli egen stat.

Og Israel må få leve i sikkerhet, fri for terrortrusselen og i fred med sine naboer.

Derfor er vi tydelige ovenfor forventningene til den nye samlingsregjeringen. Ord må følges opp med handling. Korporal Shalit må løslates. BBC - journalisten Alan Johnston må settes fri. Qassam-rakettene som avfyres mot israelere må stanses.

Mye er endret siden 17. mars. Nå reiser politikere utenfra og inn i palestinske områder til møte med palestinske ledere. Nå reiser palestinske ministre ut til land i Europa og USA. For to uker siden møtte den palestinske finansministeren den amerikanske utenriksministeren.

Dette er positivt. Men mer må til. Palestinerne må få støtte til å ordne opp i en kaotisk økonomi. Og sammen må landene i regionen og det internasjonale samfunn gi partene trygghet til å sette seg til forhandlingsbordet. Forholdene må legges til rette for at Israel og palestinerne igjen kan forhandle om det som skal til for at to-statsløsningen kan bli virkelighet.

Venner,

Vår visjon er en verden som opplever global sikkerhet. Vi vet det er langt igjen. For noen få dager siden var det 70 år siden teppebombingen av Guernica under den spanske borgerkrigen - foreviget av Picasso på kunstnerisk vis. Også i dag opplever sivile ufattelige lidelser, i Darfur, i Somalia og i Irak.

Vi må sette denne dagsorden for global sikkerhet - slik verdens ledere sluttet seg til i FN i 2005 - der vi bekjemper fattigdom, klimaendringer og styrker vern om menneskerettighetene. Det er dette verden trenger, ikke retorikk om en ny kald krig.

Og da kommer vi ikke utenom arbeidet for nedrustning.

I forrige uke varslet President Putin at Russland kan komme til å legge forpliktelsene fra CFE-avtalen - den om nedrustning av konvensjonelle våpen - til side eller til og med si den opp. Alt dette i protest mot det han oppfatter som økt spenning i forhold til NATO og USA. Det er særlig de amerikanske planene om et såkalt rakettforsvar - for å forhindre at raketter med kjernevåpen skal nå Europa eller Nord-Amerika - russerne er kritiske til.

Vi må advare mot forsøk på å svekke de historiske nedrustningsavtalene fremsynte ledere forhandlet frem. Vi må advare mot en logikk som sier at dersom det oppstår en trussel fra andres våpen, så er svaret å skaffe flere og enda mer moderne våpen. Vi må advare mot nye spiraler av opprustning. Verden blir ikke tryggere av det.

Og vi må advare mot de som later som om nedrustning er gårsdagens sak. Nedrustning er en sak for overlevelse. Vi har ikke lov til å la den ligge.

470 Verden har en avtale som skal forhindre spredning av atomvåpen. Den er fra 1970 og i 1995 var 188 land enige om at den skulle vare evig. Den såkalte NPT-avtalen skal sikre at atomvåpenteknologi ikke spres. Det får mye oppmerksomhet, og det er bra.

475 Men avtalen sier også noe annet, at atomvåpenmaktene skal fortsette nedbyggingen av sine lagre - ja de skal faktisk avvikle dem helt. Våpenarsenalene er i dag betydelig mindre enn under den kalde krigen. Men det er fortsatt mange av dem, altfor mange, og nedbyggingen er stanset opp.

480 Det kan vi ikke leve med. For det er med på å sette ledere i land etter land på ideen om at også de må ha atomvåpen for å bli trygg. Og dermed blir vi alle mer utrygge.

Norge spiller en aktiv rolle når det gjelder arbeidet med kjernefysisk nedrustning. Det er i tråd med ambisjonene fra Soria Moria-erklæringen om en verden uten atomvåpen. Men mye arbeid gjenstår og de politiske utfordringene og hindringene er mange.

Kjernevåpenmaktene må forstå viktigheten av fortsatte kutt de kjernefysiske arsenaler. Norge vil ta dette opp med våre allierte og i NATO.

Andre land må ta på alvor arbeidet med å hindre spredningen av masseødeleggersvåpen. For jeg tror dette er klart: Fortsatt vilje til nedrustning er et viktig redskap for å få andre land til å avstå fra å anskaffe slike våpen. Med andre ord: Det er ved å kombinere arbeidet for nedrustning og for ikke-spredning at vi kan lykkes.

500 Vi har ambisjoner om å bidra til dette. Derfor vil vi fortsette å samarbeide tett med en gruppe land fra alle deler av verden for å bygge en bredest mulig internasjonal allianse som er tung nok til å tvinge fram de nødvendige politiske resultater.

505 For vi kan ikke sitte stille og håpe på at andre gjør det, vi må bidra og vi må ta initiativ.

510 Slik vi gjorde på 1990-tallet gikk vi i front for å få til et forbud mot anti-personellminer. Det var et arbeid mange ikke trodde ville føre frem. Men i 1997 var Ottawa-konvensjonen et faktum, og nå har 150 land undertegnet.

Og slik vi gjør når vi nå leder an i arbeidet for et forbud mot klasebomber - klasebomber som vi alle har sett de grusomme konsekvensene av - som sist i Libanon i fjor sommer.

515 Derfor skal vi holde fast ved at nedrustning og ikke-spredning må supplere hverandre for at vi lettere skal lykkes.

Derfor skal vi si til russerne at de må holde seg til inngåtte avtaler og forpliktelser.

520

Og derfor skal vi si til USA og andre stormakter at enhver anledning til dialog - kombinert med press - må utnyttes for å forhindre at verden får stadig nye atommakter. Og for å gjøre dette budskapet troverdig må stormaktene ruste ned selv.

525

Kjære venner,

530 I vår verden trengs det stemmer for dialog. Evne, vilje og mot til dialog er den store utfordringen i vårt århundre. Dialog er ikke tegn på svakhet. Det er tegn på styrke. Se på Nelson Mandela. Han kunne valgt voldens vei, men han valgte dialog og vant alt.

535 I en verden hvor lokale hendelser og utsagn kan gjøres globale og forstørres i løpet av et sekund, blir dialog og kunnskap om ulike kultur- og verdisystemer stadig viktigere. Samtidighet oppfattes gjerne som nærhet - men kan like gjerne bidra til distanse. Brubygging - og ikke bygging av murer - blir enda viktigere.

540 Vi kan laste ned kunnskap med et tastetrykk i vår tid - men vi kan ikke laste ned
forståelse. Det kan bare mennesker bygge sammen. Da er ikke isolasjon og
boikott veien å gå. Og da kan vi heller ikke være oss selv nok.

545 Landets nest største parti tilbyr velgerne den veien. Glem ikke når det stunder
mot valg at de foreslår drastiske kutt i Norges bidrag til de fattigste. Jeg mener
de kan konfronteres med det, også i en lokalvalgkamp, for som sagt, det er bare
kunstige skiller mellom utenriks- og innenrikspolitikk.

550 Jeg pleier å bruke følgende bilde. Se for dere Siv Jensen banke på døren til
regjeringen i Mozambique etter et norsk valg og si at: "Godag, jeg er fra Norge,
verdens rikeste land, lengst mot nord, jeg er kommet for å si at vi har vedtatt å
avslutte all stat-til-stat samarbeid, kutte dypt i støtten til FN og avslutte alt freds-
og forsoningsarbeid. Vi trenger pengene selv. Lykke til videre!"

555 Den dagen må ikke få komme.

Da er jeg tilbake til der jeg startet. Sammenhengen mellom det som skjer der ute
og det som skjer her hjemme. Derfor hører det internasjonale perspektivet
hjemme nå når vi går inn i en lokalvalgkamp.

560 Den 10. september skal denne byen velge styre for nye fire år. Dette gir oss en
sentral oppgave i de kommende måneder. Alle krefter må mobiliseres for å sikre
Arbeiderpartiet ledelsen i Oslo. Hovedstaden skal igjen bli rød.

Kilde

565 http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dep/Utenriksminister_Jonas_Gahr_Store/taler_artikler/2007/oslomai.html?id=464695

Emner

1. mai-tale, Solidaritet

URI

570 <https://www.virksommeord.no/tale/en-dag-for-de-store-sammenhengene>

575